

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Negotin je jedina organizacija u Okrugoru Bor (Bor, Negotin, Kladovo, Majdanpek) koja je okružnog karaktera i čija je osnovna delatnost utvrđivanje postojećeg stanja u proizvodnji, kontinuiranim i trajnim povećanjem poljoprivredne proizvodnje na zemljoradničkim gazdinstvima.

Delatnosti:

- poslovi kontrole plodnosti zemljišta
- izveštajno prognozna služba i registrovanje prometa pesticida
- praćenje odabranih registrovanih poljoprivrednih gazdinstava
- edukativna aktivnost u vidu davanja preporuka i stručnih saveta
- uvođenje novog sortimenta i rasnog sastava izvođenjem demonstracionih ogleda u biljnoj i stočarskoj proizvodnji
- organizovanje i održavanje predavanja, seminara, zimskih školi, radionica i kurseva
- izdavanje stručnih publikacija i svi drugi vidovi javnog informisanja
- sprovođenje mera agrarne politike
- praćenje i izveštavanje o sezonskim poljoprivrednim radovima

Sadržaj:

• Truležnica drvenastih biljaka	3
(Nenad Ilić, dipl.inž., savetodavac za zaštitu bilja)	
• Prednosti siliranja	4
(Dragan Radosavljević, dipl.inž., savetodavac za stočarstvo)	
• Ishrana useva lubenice	5
(Vladica Gavrilović, dipl.inž., savetodavac za ratarstvo i povrtarstvo)	
• Vranilova trava (<i>Origanum vulgare</i>)	6
(Vladica Stefanović, dipl.inž., savetodavac za ratarstvo i povrtarstvo)	
• Sadnja jagode	7
(Teodor Prvulović, dipl.inž., savetodavac za voćarstvo i vinogradarstvo)	
• Zadružni principi	8
(Zorica Petkanić, dipl.inž., savetodavac za tehnologiju)	
• Kalemljenje na spavajući pupoljak	9
(Dejan Stefanović, dipl.inž., savetodavac za voćarstvo i vinogradarstvo)	
• STIPS	10

Uređivački odbor - Savetodavna služba PSSS Negotin:

-dr Dimitrije Prvulović (direktor), Zorica Petkanić (dipl.ing. tehnologije), Nenad Ilić (dipl.ing. zaštite bilja), Vladica Gavrilović (dipl.ing.ratarstva), Vladica Stefanović (dipl.ing. ratarstva), Dejan Stefanović (dipl.ing. voć. i vin.), Teodor Prvulović (dipl.ing. voć. i vin.), Dragan Radosavljević (dipl.ing. stočarstva).

Truležnica drvenastih biljaka (*Armillaria mellea*)

Ovaj patogen je zastupljen širom naše zemlje gde parazitira drvenaste, žbunaste i neke zeljaste vrste pričinjavajući značajne štete pre svega u šumskim sastojinama a ne retko i u starijim voćnjacima sa stablima slabije vitalnosti. Od voćnih vrsta posebno je osetljiva jabuka, koštičavo voće, i vinovu loza.

Simptomi bolesti se manifestuju u vidu smanjenog porasta izbojaka, lišće je zakrčljalo, hlorotično i prevremeno opada, veliki broj zakrčljalih plodova, sušenje pojedinih grana a na kraju i cele voćke pogotovu u stresnim situacijama kao posledica suše. Jačina simptoma zavisi od veličine i starosti domaćina kao i od intenziteta napada. Mlađe biljke brže propadaju dok se starije suše i propadaju u periodu od dve do osam godina od momenta infekcije.

Kod razvijenog drveća ovaj proces može da traje i preko deset a u nekim slučajevima i 50 godina. U samom voćnjaku prvo se suši jedno stablo da bi se zaraza širila u koncentričnim krugovima i prenosila na ostale voćke koje odumiru. Brzina širenja zaraze zavisi od količine inokuluma, udaljenosti inokuluma od biljke domaćina, uslove sredine kao i stanja i vitalnosti same biljke.

Ova gljiva prvo inficira koren odakle se širi ka stablu gde se između sasušene kore i drvenastog dela javljaju bele do žućkaste lepezaste micelije. Pored njih često se javljaju i „rizomorfe“, mrke žiličaste trake sačinjene od gusto zbijenih micelija, najčešće na površini korena i korenovom vratu odakle se šire kroz zemljište. U prizemnom delu odumrlog stabla mogu se javiti i pečurke boje meda prečnika 5-15 cm koje su u narodu poznate kao „mednjače“.

Suzbijanje ovog patogena je veoma teško pošto se gljiva nalazi u zemljištu ili na stablu zaštićena korom. Značajne su mere prevencije koje pospešuju vitalnost voćaka, podizanje voćnjaka na pogodnim lokacijama, pravovremeno đubrenje i navodnjavanje. Voćnjake ne treba podizati na mestima iskrčenih šuma i voćnjaka. U slučaju pojave zaraze u samom voćnjaku, zaražena stabla i trule panjeve treba povaditi čime bi sprečili dalje širenje bolesti. U vinogradu oko zaraženog čokota kopa se kanal koji se oblaže plastičnom folijom da bi se sprečilo širenje rizomorfi kroz zemljište.

Prednosti siliranja

Siliranje predstavlja uspješniji postupak konzerviranja zelene stočne hrane od sušenja tj. spremanja sena na zemlji pod direktnim uticajem sunca i vazduha. Gubici suve materije i hranjivih materija (ugljeni hidrati, proteini, vitamini, mineralne materije) koji nastaju pri spravljanju silaže znatno su manji nego pri sušenju sena prirodnim putem. Zavisno od osobenosti sirovine koje se silira, tipa silo objekata i primenjene tehnike spremanja, gubici suve materije pri siliranju obično se kreću između 5 i 15%. S druge strane, pri sušenju sena na zemlji gubici iznose oko 25%, a pri lošim vremenskim uslovima i znatno više. Uz to siliranje se može obaviti i pri lošim vremenskim uslovima, što u godinama kao što je ova mnogo znači.

POSEBNE PREDNOSTI SILIRANJA

1. Visokovredna i kvalitetna silaža može da se spremi od biljaka koje daju visoke prinose, a koje zbog grubosti stabla i drugih bioloških osobina nisu pogodne za spremanje sena. To je posebno slučaj sa kukuruzom, sirkom, suncokretom i sličnim biljkama koje nisu pogodne za spremanje sena, a koje silirane u određenoj fazi zrenja, daju visokovredne silaže pogodne za ishranu preživara i konja.
2. Siliranje omogućava uzastopno gajenje dve do tri kulture na istoj površini čime se omogućava držanje većeg broja životinja po jedinici obradive površine. Tako se posle ozimih mešavina graška ili grahorice sa raži, ječmom ili ovsom može uspešno proizvesti kukuruz za silažu i tako obezbede dve žetve i visok prinos suve materije po svakom ovako korišćenom hektaru.
3. Silirati se mogu i one biljke koje se uopšte ne mogu koristiti za spremanje sena. To je slučaj sa stočnim keljom, kupusom, raznim tikvama i sličnim hranivima. Pri tome je, međutim, posebno važno da im se dodaju neka suva voluminozna hraniva (slama, kukuruzovina), s ciljem povećanja suve materije u smeši koja se silira na najmanje 20% ili, još bolje 25%.
4. Zadovoljavajuća silaža se može pripremiti i od raznih nusproizvoda ratarstva i povrtarstva. Od njih posebno treba pomenuti glave i lišće šećerne repe, lišće stočne repe, kupusa, kelja, mrkve, cvekle i sličnih biljaka. Ovde treba naročito obratiti pažnju pre svega, na zaprljanost tih otpadaka zemljom, a zatim i na zastupljenost suve materije u njima, te ih, po potrebi treba silirati sa drugim hranivima koja imaju malo vode.

Korišćen tekst „Silaža i siliranje u stočarstvu“, prof.dr Damjan Zeremski i prof.dr Milan Tošić

Ishrana useva lubenice

Ishrani povrća uopšte, danas se s punim pravom posvećuje velika pažnja. Zapravo, najracionalniji način da se uloženi novac maksimalno iskoristi, jeste kroz dobro osmišljen, permanentno praćen i pravilno izveden režim navodnjavanja i ishrane useva. Ukoliko su svi ostali elementi tehnološkog procesa standardni: pravilno odnegovan rasad, ispoštovani osnovni zahtevi plodosmene, osnovna i dopunska obrada zemljišta izvedena kvalitetno i pravovremeno, onda ishrana i navodnjavanje u datim meteorološkim uslovima igraju presudnu ulogu u pogledu uspeha u proizvodnji. Pravovremena i pravilna zaštita useva od bolesti i štetočina samo omogućava da ostvareni potencijal prinosa i dostignut kvalitet i tržišnost ne bude umanjen, ili na bilo koji način kompromitovana zdravstvena ispravnost svežeg povrća.

Neizbalansirana ishrana za posledicu ima :

- slab i neadekvatan porast vreža i plodova (nedostatak azota),
- zametanje manjeg broja plodova i kašnjenje plodonošenja (nedostatak fosfora) i
- loš kvalitet, niži sadržaj šećera, svetla boja mesa i mala tržišnost (nedostatak kalijuma).

Predozirana ishrana azotom, pak uslovljava, sporije i slabije zametanje, kasnije sazrevanje, plodovi lubenice imaju debelu koru i loš kvalitet. Posebno veliki problemi javljaju se na zemljištima lakšeg mehanickog sastava, siromašnog u kalijumu, zbog čega je meso vrlo svetlo, a kvalitet i ukus neadekvatan. Hrskavost, slast i intenzivnu crvenu boju mesa lubenice moguće je postići samo propisnom ishranom kalijumom. Na isti način se duže očuva i svežina mesa od ubiranja do konačne prodaje lubenice.

Prinosom od 50 t/ha usev lubenice iz zemljišta iznese oko 100 kg/ha azota-N, 30 kg/ha fosfora-P₂O₅, 120 kg/ha kalijuma-K₂O i 20 kg/ha magnezijuma-MgO. Ove količine hraniva predstavljaju osnovu za izračunavanje potrebne količine đubriva, na bazi poznavanja osobina zemljišta, sadržaja pristupačnih hraniva, planiranog prinosa i intenzivnosti tehnologije gajenja.

Najpre treba napomenuti da za pouzdanu proizvodnju lubenice u savremenoj tehnologiji gajenja treba osigurati optimalan nivo obezbeđenosti zemljišnog adsorptivnog kompleksa, odnosno zemljišnog rastvora pristupačnim hranivima:

- 30-35 ppm lako pristupacnog azota (NH₄ + NO₃ najpoželjnije u odnosu 1:4),
- 22 ppm P₂O₅ i
- oko 200 ppm K₂O.

Minimalni sadržaj treba da je :

- 16-18 ppm lako pristupacnog azota-NH₄ + NO₃;
- 15-16 ppm P₂O₅ i
- oko 150 ppm K₂O.

Nažalost, većina agrohemijjskih laboratorija kod nas daje vrednosti razmenljivog fosfora i kalijuma u kiselom precipitatu, što ne omogućuje preciznu procenu potreba useva u ishrani.

U tom slučaju ukupno potrebne količine hraniva procenjujemo na bazi fizičkih osobina zemljišta, uglavnom mehancickog sastava/sadržaja gline, te na bazi obezbeđenosti humusom odnosno ukupnim azotom i mineralizacionom aktivnošću u zemljištu, kao i pristupačnošću fosfora na određenoj vrednosti pH (hemijjska rekacija zemljišta). Retenciona sposobnost zemljišta zavisi u velikoj meri od sadržaja gline i humusa. Vododržljivost i adsorpciona sposobnost (vezivanje i oslobađanje hraniva) veća je na težim i humoznijim zemljištima.

Vranilova trava - *Origanum vulgare* – Fam:Lamiaceae

Gaji se radi nadzemne mase, lista i etarskog ulja, a najveći procenat etarskog ulja je u listovima i cvastima. Etarska ulja se dobijaju vodenom destilacijom nadzemne mase i veoma je cenjeno zbog prijatnog mirisa i antiseptičkog dejstva. Ima široku primenu u narodnoj medicini, a i u prehrambenoj industriji kao začinska biljka. Etarsko ulje se koristi u industriji lekova kao i u kozmetičkoj industriji.

Višegodišnja je biljka sunčanih i suvih staništa, koren je kratak i snažan iz kojeg se pružaju podzemna stabla i razvijaju bočni vertikalni izdanci (nove biljke). Stablo je zeljasto visine do 80cm, kvadratnog preseka, pri zemlji je pleglo a zatim se uspravlja, dosta je razgranato pa dobija formu polu žbuna. Listovi su jajasti, a iz pazuha lista polaze grane koje se završavaju sa cvastima. Cvetovi su sitni, crveni do tamno ljubičaste boje. Plod je merikarpium koji je sastavljen od četiri orašča (semena).

Vranilovka je biljka koja traži puno svetlosti i toplote. Dobro uspeva na suvim terenima ali dobro podnosi i navodnjavanje te daje i veći prinos. Zahteva humusna, strukturalna i plodna zemljišta, neutralna do slabo alkalna zemljišta.

U proizvodnji ove vreste uzimaju se uglavnom neselekcionisane sorte, ali se pri odabiranju uzimaju najkvalitetnije biljke od kojih će se naknadno proizvoditi rasad. Zemljište treba da bude dobrog kvaliteta i nezakorovljeno jer se vranilovka na istoj parceli proizvodi više godina, odnosno do tri godina pa kao takva može da udje u sastav mnogih plodoreda. Kao predusev najbolji su jednogodišnje leguminoze, dubrene okopavine i strna žita. Ne sme se gajiti posle biljaka iz iste familije (usnatice), niti da je predusev istih, jer je jednostrano iskorišćavanje hraniva iz zemljišta, a i zbog bolesti. Osnovna obrada je ujesen na dubini od 25-30cm, dok se u proleće više puta obradjuje setvospremačem.

Djubrenje se vrši na osnovu hemiske analize zemljišta, ali se u osnovi kod osnivanja zasada djubri stajskim djubrivom i to u količini 30-40kg/ha, istovremeno se dodaju i mineralna djubriva i to 60-80kg/ha P₂O₅ i 100-120kg/ha K₂O, a u proleće se dodaje 40-60kg/ha N. Kod prihranjivanja unosi se još 50-70kg/ha N. Druge i treće godine se dodaje 60-80kg/ha N, 80-100kg/ha P₂O₅ i 80-100kg/ha K₂O.

Razmnožava se direktnom setvom semena ili iz rasada. Setva se obavlja u proleće kada je zemljište dovoljno zagrejano i kada ne postoji opasnost od prolećnih mrazeva. Seje se na razmaku 40-50cm između redu i 25cm u redu, sa 2-3 biljke zajedno.

Proizvodnja iz rasada je sigurniji način, vrši se u toplim lejama krajem februara početkom marta meseca, setvom omaška. Za setvu je potrebno na 1m² oko 2gr. semena. Seme niče na 12 stepeni, biljke niču za 10-12dana, rasad se formira do kraja aprila početkom maja kada se iznosi na parceli i to na razmaku 40-50cm između reda i 25cm u radu. Posle sadnje parcela se zaliva.

Nega useva se sastoji u kultiviranju, okopavanju, plevljenju, proredjivanju, prihranjivanju, zaštiti i navodnjavanju.

Žetva se obavlja dva puta godišnje, a uz dobru ogrotehniku i navodnjavanje i tri puta, kosi se kada je 50% cvetova procvetalo po suvom vremenu, a kosi se na visini od 8-10cm od zemlje kako bi se pospešilo formiranje bočnih izdanaka. Pokošena masa se suši ili se sveža nosi na destilaciju. Sušenje se vrši na promajnom mestu ili u sušarama na 40 stepeni. Sa jednog hektara može se dobiti 2000-2500kg suve materije. Odnos sveže i suve materije je 4:1.

Sadnja jagode

Živići jagode koji se koriste za sadnju treba da su garantovano zdravi, sortno pouzdani (autentični) i da potiču od selekcionisanih matičnih biljaka. Pre sadnje živiće treba pripremiti bez obzira da li su oni neposredno pre toga vađeni ili su čuvani u trapu ili hladnjači.

Posle dužeg transporta živiće treba osvežiti potapanjem nekoliko časova u vodi, a ako su više uvenuli, držati ih u vodi do 24 sata. One živiće koji ni posle toga nisu povratili svežinu ne treba saditi. Svaki živić treba pojedinačno pregledati da nema eventualnih oštećenja centralnog pupoljka, lišća ili korenovog sistema. Lišće koje je oštećeno, sasušeno i staro, treba odstraniti, suve žile skratiti do svežeg dela, a ostale skratiti za trećinu svoje dužine. Tako pripremljene živiće potopiti u rastvor nekog fungicida 10-15 minuta, izvaditi i saditi u pripremljeno zemljište.

Ako su živići potapani u rastvor fungicida, posle vađenja i stavljanja na čuvanje, pre sadnje se mogu potopiti samo u kašasti rastvor napravljen od sveže goveđe balege, sitne zemlje i vode u odnosu 1:1:1. Tako se u sadnji bolje veže sitna zemlja za žilice, što omogućuje bolji prijem. U novije vreme se na tržištu pojavljuje sve više preparata za pospešivanje prijema i porasta mladih korenčića na bazi fitohormo na biostimulatora rasta ili na bazi huminskih kiselina koje podstiču rizogenezu korena.

Dan uoči sadnje poželjno je izvršiti navodnjavanje zemljišta sa oko 30 l/m². Jagodu je najbolje saditi po oblačnom i tihom vremenu, a ako takvih uslova nema, onda nastojati da živići budu što manje izloženi suncu i vetru. Sadnju treba dobro organizovati tako da ekipu sačinjava 7 do 8 radnika, od kojih jedan priprema živiće, dvojica obeležavaju redove, četvoro sade i jedan zaliva posađene živiće. Ukoliko se jagoda sadi na perforiranoj foliji, onda je dovoljno 6 radnika, jer nema potrebe za obele žavanjem redova. Sadnja se u novije vreme obavlja i mašinski, ali samo pri gajenju bez folije. U oba slučaja jagoda se sadi na dubinu na kojoj je živić bio u matičnjaku ili neznatno dublje, ali tako da centralni pupo ljak bude iznad površine zemlje.

Sadnja se može obaviti ručno i mašinski.

Ručna sadnja se izvodi na različite načine:

1. Sadnja sadiljkom se najčešće primenjuje. Koristi se na dobro pripremljenom i umereno vlažnom zemljištu. Uz postavljeni kanap ili žicu za obeležavanje redova sadiljkom se napravi rupa u koju se stavlja sadnica i zatim sadiljkom sabija zemlja oko korena živića.

2. Sadnja u brazde je takođe rasprostranjena. Sastoji se u otvaranju brazde dubine 5 do 7 cm duž označenog reda, zatim stavljanja živića na predviđenom rastojanju i na određenoj dubini i na kraju nagrtanja plodne sitne zemlje oko živića i blagog nagažavanja. Drugi radnik vrši popravku i dodatno nagažavanje da se zemlja dovoljno slegne oko živića.

3. Sadnja ašovom se primenjuje u slučajevima kada nema dovoljno radnika. Obavlja je 1 radnik tako što na predviđeno sadno mesto pobada ašov, povija se ustranu i pri tome otvara jamić u koji stavlja živić. Ponovnim pobadanjem ašova pored živića i naginjanjem ašova u suprotnu stranu on vraća zemlju na koren i na kraju nagažavanjem nogom sabija zemlju. Sličan je postupak i sa motikom.

Na kraju sadnje vrši se zalivanje sa oko 0,5 do 1 litar vode oko svakog posađenog živića.

Kontrola kvaliteta sadnje se obavlja tako što se živić uhvati palcem i kažiprstom za jedan list i povlači. Ako se list otkine sadnja je dobro obavljena, a ako se živić iščupa onda treba dodatno popraviti sadnju. Ako je dobra organizacija i dobro pripremljeno zemljište, 1 radnik može da posadi 2000 do 2500 živića dnevno. Pri sadnji jagode na foliji posebna pažnja se mora posvetiti dobrom sabijanju zemljišta, dobrom zalivanju i što manjim oštećenjima folije. Ovde se često koriste i račvaste sadiljke kako bi koren što dublje prodro u zemlju. Koren se ne skraćuje pre sadnje, već u samoj sadnji, tako što se levom rukom živić zadržava na propisnoj dubini, a račvastom sadiljkom koren gura u dubinu. Kada se ta dubina postigne naglim trzajem sadiljkom ka dubini vrši se odsecanje viška savijenog korena. Posle toga se vrši sabijanje zemljišta obema rukama oko živića po sistemu davljenja, a po završenoj sadnji uključuje se sistem za navodnjavanje koji se instalira istovremeno sa postavljanjem folije.

Mašinska sadnja se obavlja u slučajevima kada se sadi veća površina. Istovremeno se može saditi od 2 do 5 redova. Učinak je velik i (dnevno od 2 do 3 hektara), ali je kvalitet lošiji od ručne sadnje pa se preporučuje da 1 radnik ide iza mašine i ispravlja uočene greške. Princip rada je sadnja u brazdice, a istovremeno sa sadnjom ide i zalivanje.

ZADRUŽNI PRINCIPI za uspešno organizovanje zadruga

Zadružni principi predstavljaju alat za uspešno poslovanje zadruga i iskazivanje zadružnih (ljudskih) vrednosti među kojima su najvažnije: samopomoć, demokratija, javnost, pravednost, solidarnost i samoodgovornost. Članovi zadruga, u svom radu, posebno imaju i etičke (moralne) vrednosti kao što su: poštenje, iskrenost i otvorenost, odgovornost, briga za druge. Zadruga nisu društva kapitala nego društva lica. Sva lica predstavljaju zadružni tim, igraju utakmicu po istim pravilima i obezbeđuju pobjedu za svoj tim.

Za uspešno poslovanje zadruga u XXI veku morali bi se koristiti sledeći principi:

1. *Dobrovoljno i otvoreno članstvo* - Ovaj princip ponekad zovu „princip otvorenih vrata“ jer podrazumeva da članstvu u zadruzi mogu dobrovoljno pristupiti svi oni koji ispunjavaju uslove da posluju sa zadrugom. Isto tako ovaj princip podrazumeva da iz zadruga članovi mogu dobrovoljno istupiti, ali naravno tek kada prođe rok koji je, zadružnim pravilima, predviđen kao rok za istupanje svojih obaveza. Po našem zakonu taj rok je jedna godina.

2. *Demokratska kontrola članova* - Ovaj princip podrazumeva da članovi zadruga imaju pravo da kontrolišu poslovanje svoje zadruga neposredno (na sednicama Skupštine zadruga, ili posredno (preko svojih predstavnika u organima zadruga (Nadzorni odbor, Upravni odbor).

3. *Ekonomsko učešće članova* - Podrazumeva obezbeđivanje kapitala da bi zadruga poslovala. Prvi način je da prilikom osnivanja članovi obezbede i uplate dogovorene pojedinačne novčane uloge. Zbir uloga predstavlja početni kapital zadruga. Drugi način obezbeđuje se tako što članovi utiču na ekonomski rezultat koji će zadruga ostvariti. Doprinos svakog člana uvećanju kapitala zadruga iz poslovanja meri se obimom poslovanja koje je taj član ostvario sa zadrugom. Što je veći obim poslovanja, veće je i pravo tog člana da učestvuje u raspodeli dobiti iz poslovanja.

4. *Autonomija i nezavisnost* – Podrazumeva pravo članova da sami upravljaju poslovima zadruga. Zadruga koja očuva autonomiju u kojoj odluke donose članovi nezavisno od drugih, iskazuje stvarni interes većine svojih članova kojima treba i mora da služi. Mora se poći od osnovnog demokratskog principa da je odluka većine obavezna.

5. *Obrazovanje, obuka i informisanje* – Ukoliko su članovi zadruga obrazovaniji i obučeniji, osnovna pretpostavka je da će uspešnije rukovoditi i raditi na svojim farmama.

6. *Međuzadružna saradnja* – Zadruga u svom poslovanju često koriste, ili treba da koriste, saradnju sa sebi sličnim organizacijama. Ta bliskost i međusobno poštovanje će ih možda jednoga dana dovesti u stanje da se međusobno udruže u veću i jaču zadrugu.

7. *Briga za zajednicu* – Podrazumeva princip društveno odgovornog ponašanja članova zadruga za odnose u zadruzi, ali to treba da bude i briga za članove njihovih porodica, ali i drugih porodica koje žive u neposrednom okruženju. Ovaj princip treba da poboljša kvalitet ljudskih odnosa među članovima, ali i kvalitet živaljenja u seoskom području u kojem zadruga posluje.

Da bi zadruga bila uspešna važno je da principe poznaju svi – od direktora zadruga do svakog njenog člana, kao i da se članovi stalno podsećaju na to šta su zadružni principi i kako se ostvaruju, kako bi se obezbedilo da se u radu i poslovanju zadruga oni i primenjuju.

Kalemljenje na spavajući pupoljak

Značaj kalemljenja u proizvodnji sadnica je višestruk i omogućuje: da se brzo proizvede veliki broj sadnica, da se u različitim agroekološkim uslovima ili za različite sisteme gajenja koriste različite kombinacije sorti i podloga kao i da se izborom podloge utiče na vreme cvetanja, dužinu vegetacije, kvalitet plodova i dr.

Dolazi avgust mesec i kalemari su već krenuli sa svojim radovima. Postoje različiti načini kalemljenja, a obzirom da je sada kraj jula i početak avgusta, oni koji kaleme rade to okuliranjem na spavajući pupoljak.

Potreban materijal:

- voćarske makaze ili nož kresač, za skidanje kalem grančica i pripremu podloga za kalemljenje. Njima se podloge "čiste" od suvišnih izbojaka

- kalemarski nož, kojim se zaseca kora na podlozi i koji mora da ima poseban dodatak (sa tupe strane noža) kojim se odvaja kora ne bi li se ubacio pupoljak

- vezivni materijal, obično su to kalemarske gumice ili kalemarske trake (od tankog najlonskog materijala)

Pre kalemljenja potrebno je pripremiti podloge i kalem grančice što podrazumeva:

- odsecanje bočnih grančica do visine kalemljenja. To se može uraditi 15-tak dana pre kalemljenja, a ako nema uslova za zalivanje onda je bolje to uraditi neposredno pred kalemljenje

- brisanje podloga mekanom krpom, ovu radnju vrši i sam kalemari pre kalemljenja

- kalem grančice se skidaju sa perifernog dela matičnog stabla (fiziološki zreli pupoljci) i najbolje je neposredno pred kalemljenje

- skidanje kalem grančica najbolje obaviti rano ujutru ili uveče

- obavezno je uklanjanje lišće sa kalem grančica i to odmah po njihovom skidanju, pri tom se ostavlja oko 1/3 lisne drške

- grančice zaviti u vlažnu krpu i čuvati na prohladnom mestu do upotrebe

- sa grančica se uklanja bazalni i vršni deo jer su pripadajući pupoljci nerazvijeni i nesazreli

- grančice se mogu koristiti za kalemljenje i ako je ostavljena lisna drška otpala, ukoliko je pupoljak zdrav i neoštećen (ali je kalemljenje, tj. ubacivanje pupoljka u mesto na podlozi nešto teže)

- grančice ne bi trebalo čuvati duže od 4-5 dana

- ako su grančice duže transportovane ili čuvane više dana, iste treba pre skidanja pupoljaka držati u svežoj vodi 2-3 sata

Pri samom kalemljenju voditi računa o debljini podloge i grančice sa koje se skida pupoljak. Po pravilu za kalemljenje podloga koristiti pupoljke sa kalem-grančica slične debljine, što omogućuje bolje prijanjanje pupoljka sa podlogom i bolje srašćivanje.

Vrlo bitno je oko 2 nedelje pre kalemljenja proveriti da li se kora na podlogama lako odvaja. Ukoliko to nije slučaj potrebno je obavezno zalivanje podloga, jer u suprotnom rizikujemo da imamo slab procenat prijema kalemljenja.

Vreme kalemljenja je bitno za uspeh, obzirom da prerano kalemljenje može izazvati kretanje pupoljka u istoj vegetaciji što je kod kalemljenja na spavajući pupoljak nepoželjno jer vodi kasnijem izmrzavanju takvog mladara. Kasnim kalemljenjem rizikuje se da sokovi u podlozi prestanu ili uspore sa radom, što dovodi do slabijeg odvajanja kore i slabijeg srašćivanja (pupoljci izmrzavaju ili se osuše). Vreme kalemljenja zavisi od konkretnih klimatskih uslova područja, a dugogodišnje iskustvo rasadnika PSS Negotin kazuje da je u našem podneblju najpogodnije od početka avgusta do polovine septembra.

Za kalemljenje očenjem pravi se urez na podlozi kalemarskim nožem. Urezi mogu biti različiti, a najčešće se koristi u obliku T-slova. Urez se pravi na visini od oko 10-15 cm.

**Cene voća i povrća - kvantitativne pijace u Srbiji
za period 14.- 20.07.2014. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	105	105	80		
Breskva (Peach)	45	35			
Grejfrut (Grapefruit)	90	90			
Jabuka ajdared (Apples Idared)	65		70		
Jabuka ostale (Apples other)	55	70			
Kajsija (Apricot)	55		60		
Kruška (Pear)	80				
Limun (Lemon)	210	200	200		
Malina (Raspberry)	270				
Nektarina (Nectarine)	45		60		
Orah (Walnut)	850		700		
Pomorandža (Orange)	85	80			
Višnja (Cherry)	50	100			
Šljiva (Plumm)	30		20		

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija-žuta (String beans-yellow)	120				
Brokoli (Broccoli)	180				
Dinja (Melon)	25		50		
Karfiol (Cauliflower)	90				
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	45	35	50		
Krompir (Potato)	40	30			
Krompir-mladi (Potato Baby)		30			
Kupus (Cabbage)	30	18	30		
Lubenica (Watermelon)	17		20		
Luk beli (Garlic)	170				
Luk crni mladi (Spring onion)	25				
Luk-crni (Onion)	30	30	30		
Paprika-babura (Pepper-babura)	50		70		
Paprika-šilja (Pepper-silja)	70	80			
Paradajz (Tomato)	75	60	50		
Pasulj-beli (Beans white)	280	300	280		
Patlidžan (Eggplant)	100				
Spanać (Spinach)	150				
Tikvice (Zucchini)	40	30	30		
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	36	20	30		
Šargarepa (Carrot)	30	30	35		

Cene voća - zelene pijace u Srbiji za period 14.- 20.07.2014. godine

<i>Jedinica mere din/ kg</i>	CENTRALNA SRBIJA										VOJVODINA						DOMINANTNE CENE						
	Beograd Kalenić	Beograd Skadarlija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	SRBIJA	CENTRALNA SRBIJA	VOJVODINA	
Banana (Banana)	130	130	120	110	120	130	110	120	150	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Breskva (Peach)	80	80	50	35	60	70	60	80	60	35	70	70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Grejpfrut (Grapefruit)	150	120	150	130	150	130	150	130	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	150	150	150	150
Jabuka ajdared (Apples Idared)	120	120	100	90	100	90	100	90	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	120	120	120	120
Jabuka ostala (Apples other)	100	100	50	50	100	100	70	50	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	130	50	50	50	50
Kajsija (Apricot)	80	80	80	80	80	80	90	100	100	60	100	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Kruška (Pear)	150	100	80	100	70	150	150	60	60	60	60	60	120	120	120	120	120	120	120	150	150	150	150
Limun (Lemon)	250	250	200	250	220	220	220	250	280	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250	250
Malina (Raspberry)	360	400	300	300	250	300	260	400	280	280	280	280	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400	400
Nektarina (Nectarine)	80	100	60	40	50	60	80	80	60	30	60	70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Orah (Walnut)	900	900	1000	800	1000	900	800	700	650	700	1000	900	800	800	800	800	800	800	1000	900	900	900	900
Pomorandža (Orange)	160	150	130	120	140	100	100	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
Trešnja (Sweet cherry)	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Višnja (Cherry)	80	70	90	120	70	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80	80
Šljiva (Plum)	50	50	50	55	30	80	80	80	80	80	80	80	70	70	70	70	70	70	70	50	50	50	50

Cene povrća - zelene pijace u Srbiji za period 14.- 20.07.2014. godine

Jedinica mere din/kg	CENTRALNA SRBIJA												VOJVODINA						DOMINANTNE CENE						
	Beograd	Kalentić	Beograd	Starija	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Prizak	Požarevac	Smederevo	Varšje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin	Srbija	Centralna Srbija	Vojvodina	
Boranija-žuta (String beans-yellow)	150	150	100	80	120	60	100	80	120	60	100	60	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Brokoli (Broccoli)	250	300	150																						
Dinja (Melon)	50	50	40	50	30	50	80	70	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40
Karfiol (Cauliflower)	180	200	100	150	100																				
Krastavac-slatni (Cucumber for salad)	70	70	80	50	70	40	60	50	40	60	70	40	60	70	40	60	70	40	60	70	40	60	70	40	60
Krompir (Potato)	70	70	50	50	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50
Krompir-mladi (Potato Baby)	50	50	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30
Kupus (Cabbage)	60	50	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30
Lubenica (Watermelon)	40	40	30	25	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30	40	30
Luk beli (Garlic)	450	300	400	300	350	400	300	350	400	300	350	400	300	350	400	300	350	400	300	350	400	300	350	400	300
Luk crni mladi (Spring onion)	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Luk-crni (Onion)	70	70	50	40	60	50	40	60	50	40	60	50	40	60	50	40	60	50	40	60	50	40	60	50	40
Paprika-babura (Pepper-babura)	100	120	80	110	80	100	90	80	100	90	80	100	90	80	100	90	80	100	90	80	100	90	80	100	90
Paprika-šilja (Pepper-silja)	120	120	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Paradajz (Tomato)	100	100	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	70	90	80	70
Pasulj-beli (Beans white)	380	350	250	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350	300	350
Patlidžan (Eggplant)	180	150	200	150	120	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150	150
Spanać (Spinach)	200	200	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120	120
Tikvice (Zucchini)	50	50	50	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40	50	40
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	50	50	30	30	35	50	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30	40	20	30
Šargarepa (Carrot)	80	60	50	60	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60	50	60

Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 14.- 20.07.2014. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Centralna Srbija										Vojvodina						Dominantna cena - Srbija			
			Beograd	Čačak	Kragujevac	Krajevo	Loznica	Niš	Piroć	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zajčar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica		Subotica	Zrenjanin	
Bikovi	>500kg	SM			230			240														
Dviske	sve težine	sve rase	200	150	120	150															150	
Jagnjad	sve težine	sve rase	250	220	220	230	250	250	250	280	250											250
Jarad	sve težine	sve rase	230	220	220	230		220	210	190												
Junad	350-480kg	sve rase					240															
Junad	>480kg	sve rase														240						
Koze	sve težine	sve rase	120	100	100	150	140		130													
Krave za klanje	sve težine	SM			170		150	150								150						150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		180	140	130	140									135						140
Ovca	sve težine	sve rase	150	120	100	100	130	120	120	150	150											
Prasad	16-25kg	sve rase	240	220	200	240	230	240	280	240	240	230	240		280	250						240
Prasad	<=15kg	sve rase	250	240	240	240	280	250	230	250					300	300						250
Telad	80-160kg	HF	340				340															340
Telad	80-160kg	SM	430			400		350	350	370												350
Tovljenici	80-120kg	sve rase		170	180	180	180	160	180	170					180	180						180
Tovljenici	>120kg	sve rase		180	160	150	150	150	160	160					170	170						150
Šilježad	sve težine	sve rase	200			160		200	180													200

Klanične cene žive stoke u Srbiji po okruzima za period 14. – 20.07.2014. godine

Jedinica mere din/kg	Težina/ uzrast	Rasa	Grad Beograd	Braničevski	Pčinjski	Mačvanski	Nišavski	Pirotski	Podunavski	Raški	Zaječarski	Moravički	Šumadijski	Južno-bački	Južno-banatski	Severno-bački	Srednje-banatski	Sremski	Dominantna cena- Srbija	
Bikovi	>500kg	HF	220																	
Bikovi	>500kg	SM	230		240	225	240	240	240	250										240
Dviske	sve težine	sve rase					150			180			150							150
Jagnjad	sve težine	sve rase		270		220	230			220			200							220
Junad	350-480kg	sve rase			240	200														
Junad	>480kg	sve rase	220								240	240	200	230	230					
Krave za klanje	sve težine	SM	150			170		150	150	180	140	150	150							150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase	140			150	120	140	140	150	140	140	140	150	150					140
Ovca	sve težine	sve rase	120			120	130			110			100							120
Prasad	16-25kg	sve rase	250			230	220	220	220	240	240	240	200							
Telad	80-160kg	HF											320							
Telad	80-160kg	SM		350		400		350		400	380	400	400							400
Tovljenici	80-120kg	sve rase	200	180	175	180	150		190	180	160	200	170	190	190					
Tovljenici	>120kg	sve rase	130	130	170	170	140			170	150	200	160	170	170					170
Šilježad	sve težine	sve rase	220																	

COMMISSION EUROPEENNE
Direction générale de l'Agriculture
D2. Viandes bovine, porcine, ovine et aviculture

Datum

07.07.14
 od :

 do :
13.07.14

CENE STOKE ZA KLANJE U EU
CENE NA TRŽIŠTU ZEMLJE ČLANICE
PRIX DE MARCHÉ - ETATS MEMBRES
MARKET PRICES - MEMBER STATES

(EURO/100kg PC/DW)	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	GR	ES	FR	HR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	
Junad 8-12m U2	265.4	390.6							388.6			492.6								276.8	401.8							319.4	433.5
Junad 8-12m U3		398.2							392.6			486.6									398.8							412.4	425.4
Junad 8-12m R2	376.0	347.1						439.7	379.5		177.8	455.3	159.0			620.0				310.7	378.1	231.7	397.9	337.9			376.8	390.5	
Junad 8-12m R3	381.3							455.3	372.6												372.0						281.5	397.4	
Junad 8-12m O2	216.7	360.1						417.3	355.2		205.5	266.3	151.2							285.2	361.1	284.1	269.7	343.0			303.2	363.3	
Junad 8-12m O3	362.4							351.7												294.8	353.9						263.5	346.2	
Junad U2	368.1	327.0	386.8	362.3			355.6	462.2	391.9	407.0	339.1	397.2			282.0	401.0			358.3	364.3	312.0	393.9	336.9	330.8	389.2	366.0	405.7		
Junad U3	335.3	325.7	388.7	359.4			360.0	439.3	384.1	385.0	348.5	384.1			385.3				385.7	364.6	305.7	392.7	338.0	411.4	412.7	347.7	405.8		
Junad R2	321.5	315.8	380.2	356.5	310.1	343.9	438.0	368.8	375.0	339.1	370.3		195.0	270.6	374.0	237.2			337.4	354.9	304.1	378.6	284.6	329.1	309.6	396.6	350.3	388.1	
Junad R3	296.0	317.8	384.5	352.5	234.7	349.4	425.9	363.1	366.0	351.1	359.8		175.0	279.5	354.8				351.4	358.2	304.1	378.0	282.3	331.2	341.8	393.8	343.9	390.1	
Junad O2	295.1	299.1	354.6	319.4	330.5	311.0	410.1	351.0	323.0	362.0	316.6	350.0	191.2	265.8	328.7	274.2			295.5	320.2	289.2	339.9	291.9	295.2	278.9	348.1	333.2	332.3	
Junad O3	270.7	242.5	301.5	360.7	323.3	237.0	393.2	393.1	347.3	316.0	345.1	330.3	350.0	223.0	278.7	323.4	299.5		325.6	333.0	291.1	351.9	311.7	311.0	334.8	360.5	328.6	355.6	
Bikovi R3	338.9	242.5	313.4	362.7	348.1		342.6	430.3	368.7	372.6	345.7	387.2	350.0	193.8	272.9	382.3	268.6		340.8	358.1	296.4	373.6	293.2	326.6	292.9	360.2	338.3	372.2	
Bikovi	314.0	250.3	317.7				295.8		281.0	369.3	323.8			284.4	357.8				339.4	300.9	300.9	330.0	324.4	357.5			340.4		
Goveda U2	314.0	250.3	317.7				295.8		281.0	369.3	323.8			284.4	357.8				339.4	300.9	300.9	330.0	324.4	357.5			340.4		
Goveda U3							364.3					391.7							391.7									425.4	
Goveda U4							365.3					430.0							389.5									383.2	427.8
Goveda R3							362.8												381.0									426.8	
Goveda R4							357.9									374.9				361.8								385.5	413.1
Goveda O3				331.7	383.6		354.5									374.9				363.2			231.2					427.1	426.8
Goveda O4				335.8			341.0													342.2			216.2					355.2	381.2
Goveda							342.9																					380.8	400.0
Krave R2				335.4	383.6		351.1									374.9				372.7			216.3					362.9	411.3
Krave R3							207.3									374.9				327.0			266.9					203.0	325.4
Krave R4				263.3	310.9	325.0	211.1	313.0	271.8	396.0	120.7	270.1		226.2	237.8	366.5	246.1			307.4	295.2	268.8	284.3	243.0	255.6	222.1		357.2	337.6
Krave O2				254.0	309.2	326.7	191.7	313.8	285.5	379.0	206.3			220.9		358.9				304.9	300.0	279.9	228.1					259.4	335.4
Krave O3				229.2	277.6	295.2	202.2	278.8	209.1	234.1	346.0	157.0	239.3		179.7	239.3	297.2	211.9		267.4	266.4	251.2	217.6	251.8	224.4	163.1	259.1	289.8	298.0
Krave O4				268.8	204.5	232.8	291.9	301.5	198.7	288.0	219.4	234.1	339.0	152.3	271.2					282.0	267.2	257.6	216.3	250.6	242.5	205.1	242.7	297.6	311.5
Krave P2				258.6	234.8	227.9	293.9	309.5	289.5	257.8	331.0	157.8	276.4		197.1	245.1	294.3	189.9	304.5	286.3	276.5	266.9	218.0	245.0	255.5	206.5	223.9	306.9	312.9
Krave P3				220.2	223.8	172.6	231.8	232.8	254.4	175.3	193.0	281.0	134.1	212.2	183.0	220.8	241.4	174.9	222.8	235.7	237.5	212.2	202.0	243.5	197.6	135.6	216.1	252.4	246.5
Krave				210.9	234.8	200.8	266.4	249.4	280.0	191.4	306.0	240.7	183.0	183.0	183.0	224.6	266.5	196.7	224.7	259.6	248.3	228.7	194.6	254.2	219.0	124.1	228.4	283.2	279.1
Junice U2				260.6	222.0	218.9	264.0	282.3	285.9	205.5	238.5	345.2	146.1	236.1	183.0	178.9	234.1	203.0	225.7	271.9	274.7	250.3	209.9	248.2	231.8	164.7	226.7	268.8	300.8
Junice U3				419.0			384.3	382.9	383.9	415.0	481.0	390.8	460.1			460.0				371.7	308.4	392.7	331.6	269.6			384.7	422.6	426.6
Junice R2				397.0			282.6	383.2	377.1	219.2	384.8	406.4	469.0	382.7	462.7					364.9	312.0	390.9	328.8	279.8			423.0	426.5	
Junice R3				351.0			270.0	358.0	377.4	236.1	358.5	394.3	406.0	362.7	418.3					286.7	351.5	304.1	385.1	303.3	255.7		391.7	405.5	
Junice R4				343.0			270.3	360.9	372.1	218.9	366.6	382.2	410.0	377.7	419.8					286.7	351.5	304.1	385.1	303.3	255.7		391.7	405.5	
Junice O2				270.0	356.9	364.2	209.4	366.6	372.4	386.0	376.4					257.2	390.4			344.6	306.0	339.4	316.7	254.5			369.9	414.7	
Junice O3				246.7	300.8	302.3	-6.5	330.1	380.6	343.9	348.0	302.3	368.1		208.3					238.9	273.5	280.6	352.1	283.1	261.8	200.5	307.5	335.0	353.8
Junice O4				252.5	304.3	305.9	310.1	348.6	327.6	348.4	355.0	340.8	294.0		300.5					267.8	302.7	287.8	341.6	282.0	282.2	195.0	311.0	352.0	388.5
Junice				231.4	308.2	308.0	236.1	347.5	380.0			249.0	194.3	253.3						285.6	267.4	291.1	265.6	276.6	202.2	290.6	340.5	404.7	
Prosečne cene sve kategorije				388.1	258.9	336.1	352.9	360.2	368.2	387.6	424.0	370.0	452.2	249.0	182.9	246.8	393.4	205.7	334.3	265.0	348.8	292.6	370.9	283.2	306.5	211.5	309.9	354.7	408.6

Izvor : EU Komisija

Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Poljoprivredne savetodavne i stručne službe Srbije

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Negotin

